

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

DB

INDUSTRIFORENINGEN
KØBENHAVN

ERHVERVSLIVET

OG

MINISTERIET FOR
HANDEL OG SØFART

AF

JOHAN HANSEN

FOREDRAG

HOLDT I HANDELS- OG KONTORISTFORENINGEN

354

J. FRIMODTS FORLAG — KØBENHAVN

~~294~~

354

1 B

~~238-35~~

UDGIVET AF
KJØBENHAVN

ERHVERVSLIVET

MINISTERIET FOR
HANDEL OG SØFART

JOHAN HANSEN

UDGIVET AF
KJØBENHAVN

UDGIVET AF
KJØBENHAVN

INDUSTRIFORENINGEN
KJØBENHAVN

ERHVERVSLIVET

OG

MINISTERIET FOR
HANDEL OG SØFART

AF

JOHAN HANSEN

FOREDRAG HOLDT I HANDELS- OG
KONTORISTFORENINGEN

KØBENHAVN
J. FRIMODTS FORLAG

1909

J. COHENS BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

Naar jeg, som Danmarks første Minister for Handel og Søfart, føler mig foranlediget til at henvende mig til Offentligheden, og navnlig til mine Kolleger i Handels- og Søfartsverdenen, er dette for i Korthed at fremsætte nogle Tanker, der muligvis kan være af Interesse for Erhvervslivets fremtidige Stilling til det nyoprettede Ministerium. At min Virksomhed blev kortere, end jeg havde haabet, beklager jeg, thi det vil sikkert indrømmes, at et Aar er lovlig lidt til at skabe et nyt Ministerium fra Grunden, ordne og fastslaa Forretningsgangen med de andre Ministerier, der selvfølgelig nøje vaager over, at der ikke

gøres Indgreb i deres Rettigheder; men, skøndt min Virksomhed som Minister kun blev saa kort, har jeg dog gennem en Række af Aars Arbejde i Handelens og Skibsfartens ledende Organisationer samlet nogen Erfaring, og da min Deltagelse i det offentlige Liv for Fremtiden vil blive meget ringe, søger jeg ogsaa af den Grund nogen Berettigelse til nu at udtale mig.

At jeg vedblivende vil følge Samarbejdet mellem Erhvervslivet og det Ministerium, hvis første Skridt jeg har ledet, med den største Interesse, behøver jeg næppe at tilføje.

Da jeg paatog mig den Opgave at grundlægge det nye Ministerium, hørte jeg Udtalelser fra forskellig Side, som: „Det er saamænd ligegyldigt, om De bærer Dem ad som en Engel, De skal nok faa Kærligheden at føle“ og lignende.

Naa, Kritik var jeg nu forberedt paa, men at den netop skulde komme fra den Kant, hvor jeg mødte den og i en saa personlig Form, havde jeg ikke ventet. Jeg maatte unægtelig sande det gamle Ord: „Bevar mig for mine Venner, mine Fjender skal jeg nok selv tage mig af.“

Da jeg blev valgt til Minister som upolitisk Fagminister og udgaaet direkte fra Erhvervslivet, mente jeg, at min fornemste Opgave maatte være straks at erklære mig som upolitisk Fagminister, og saavidt mulig baade indenfor Regeringen og i begge Tingene at søge at hævde denne Stilling, og saavidt som foreneligt med min personlige Opfattelse gøre mig til Talsmand for de Ønsker, der næredes af Erhvervslivet.

Jeg har af bedste Evne forsøgt at føre dette igennem i den korte Tid, jeg var i Funktion, jeg har i saa godt som alle

Sager konfereret med Erhvervslivets Repræsentanter, har fulgt deres Indstilling og taget de Prygl, som i enkelte Tilfælde har været en Følge deraf, med nogenlunde Sindsro. At jeg til Tider havde ventet nogen mere direkte Støtte fra den Side, vil jeg ikke nægte.

En indflydelsesrig Landsmand, som lever i Udlandet, har fortalt mig, at han kom paa Københavns Børs kort efter, at Ministeriet var oprettet. Fra forskellige Sider hørte han Udtalelser som: „Naa, nu skal vi se, hvordan Ministeren klarer den“ og „Tror De ogsaa, at han er den rette Mand“ osv., hvortil han svarede: „Mine Herrer, nu har De faaet, hvad De har bedt om i saa mange Aar, nu har De Pinedød at staa bagved Deres Minister, om han saa ikke gør andet end Dumheder, ellers er De ikke modne til at have en Minister“ ! Selv om man nu

ikke kan gaa slet saa langt, saa tror jeg dog, at der er en hel Del Sandhed deri, som man gør vel i at skrive sig bag Øret for Fremtidens Skyld.

Jeg fastholder stadig min Opfattelse, at Handelsministeren bør saavidt mulig vedblive at være Fagminister. Dermed mener jeg ikke og har aldrig ment, at han ikke maa have en politisk Overbevisning eller have Sæde i et af Tingene, men udelukkende, at han i *første Række* skal være Fagmand, skal vælges ud fra den Forudsætning og gøre sig gældende som saadan. Det vil falde ham saameget lettere, som de fleste af de Forslag, der kan tænkes at fremkomme fra Handelsministeren vil være uden politisk Betydning, og Handelsstanden vil i Længden gavnes ved at Offentligheden faar den begrundede Opfattelse, at man ønsker en Sag ført frem, fordi den er af Betydning

for Erhvervslivet og ikke med nogen Bagtanke om at skabe Vanskeligheder for et eller andet Parti eller en eller anden Regering.

Naar jeg selv søgte Valg i Helsingørskredsen, var dette af to Grunde: dels fordi jeg under den fortvivlede politiske Situation fik indtrængende Opfordring baade fra Venstre og Højre i Helsingør om at lade mig opstille, da man ikke kunde finde nogen Kandidat, og jeg mente som varm Forsvarsven, at burde bidrage mit til, at dette gamle Stridsspørgsmaal om Forsvarssagen blev løst paa tilfredsstillende Maade, dels endelig fordi jeg saa, hvor faa Mænd fra Erhvervslivet, der havde Sæde i Folketinget, og jeg haabede, hvis jeg opnaaede Valg, at kunne gavne min Stand som menigt Medlem af Tinget, selv om jeg skulde gaa af som Minister. At Resultatet af Valgene blev

et andet, end jeg havde haabet, og at den trufne Ordning om Forsvarssagen ikke tilfredsstiller mig, er en Sag for sig, men som Situationen *den Gang forelaa*, mente jeg at gøre min Pligt, uagtet jeg godt ind-saa, at jeg paa nogen Maade brød med de Principper, som jeg havde gjort mig til Talsmand for. Jeg har imidlertid i min offentlige Virksomhed søgt at sætte det mere vigtige over det mindre vigtige, og for mig var der paa det daværende Tids-punkt kun *et Hensyn* at tage, for hvilket alle andre maatte vige, nemlig Hensynet til den umaadelige Fordel det vilde være for Landet, at faa en klar Afgørelse af Forsvarssagen igennem et Valg, som bragte et Flertal for de Partier, der ønskede den løst paa Basis af Regeringens Forslag. Resultatet blev imidlertid for mig og mange andre en Skuffelse, og har jeg taget Fejl ved at stille mig til

Valg, har jeg ingen anden Undskyldning, end at jeg troede at gøre min Pligt i dette Tilfælde.

En væsentlig Grund, hvorfor Fagministeren bør gaa forud for den politiske Minister, er ikke mindst den *Særstilling*, som Handelsministeren har faaet som *raadgivende* overfor de andre Ministerier, hvilket netop er begrundet deri, at saa mange Omraader, som sorterer under de andre Ministerier, er af den aller største Betydning for Handel og Søfart. Jeg nævner i Flæng Post, Telegraf, Telefon og Toldvæsenet, Konsulatsbesættelserne, Lods- og Fyrvæsenet, Nationalbanken, Sparekasserne, Trafik- og Havnevæsenet osv., alle Omraader, hvor Erhvervslivet er stærkt interesseret, men som ikke alle kan tages fra de andre Ministerier uden i al for høj Grad at gribe ind i de bestaaende Forhold. Er Handelsministeren

ikke Fagmand, vil det falde ham vanskeligt at gribe ind i rette Øjeblik og udøve den rette Kritik, enten medens eventuelle Lovforslag forberedes i de andre Ministerier, eller naar disse drøftes i Ministerraad, thi det er givet, at her maa han personlig kunne skønne, da han ikke kan æske Erhvervslivets Mening om Forslag, som er under Forberedelse i andre Ministerier, og udsætte sine Kolleger for offentlig Kritik af et Spørgsmaal, som endnu ikke er afgjort.

Hvad nu selve Ministeriets Oprettelse og Berettigelsen for Erhvervslivet til at have sin egen Repræsentant indenfor Regeringen angaar, da kunde det maaske synes nogenlunde overflødigt at drøfte dette Emne nu, da Handelsstanden har faaet et mangeaarigt Krav opfyldt, og Ministeriet er et „fait accompli“, men da Grosserer Peschcke-Köedt i sin sidste

Bog om „Komiteens Forklaring af Handelsbalancen“ har helliget dette Spørgsmaal nogle overlegne Bemærkninger, frister det mig til et kort Genmæle, saa meget mere, som jeg har hørt lignende, om end ikke ganske de samme Argumenter fra anden Side. Jeg maa iøvrigt tilstaa, at jeg sjældent har læst et Indlæg i en Sag, der er i den Grad blottet for Logik, som Hr. Köedts smaa 4 Sider om Handelsministeriet. Hr. K. appellerer som sædvanlig til tænkende Læsere; jeg beder de samme tænkende Læsere om at undersøge, hvorvidt de kan finde Logiken; jeg har forgæves søgt den alvorlige Mening i de ganske ensidige Betragtninger.

Efter først at have udtalt, at det nu som for hundrede Aar siden er tvivlsomt, hvorvidt et Handelsministerium overhovedet er i Stand til *at gøre næv-*

neværdig Nytte, og efter at have afleveret en Række vel turnerede Spydigheder og Morsomheder, gaar Hr. Køedt dog over til at indrømme, at det er *hævet over enhver Trivl*, at mange tilsyneladende gode Grunde kan anføres i Favør af et Handelsministerium, og konkluderer i, at han dog kan tænke sig Muligheden af et levedygtigt Ministerium paa følgende Betingelser:

1. En demokratisk Omformning af Handelsstandens ledende Organisationer.
2. Forretningsmænds Deltagelse i Rigsdagsgerningen.
3. En Samling af Handelsstandens spredte Stemmer om merkantilt uddannede Rigsdagskandidater.
4. Byernes Anerkendelse af, at Bønderne har naaet deres politiske Magtstilling gennem en ihærdig Deltagelse i det

offentlige Liv i Forbindelse med et enestaaende dygtigt fagligt Samfundsarbejde.

Se det lader sig da høre, og jeg erklærer mig paa Forhaand ganske enig med Hr. Køedt's Konklusion og tilsiger ham min bedste Støtte, hvis han vil stille sig i Spidsen for en saadan Bevægelse. Der er sikkert mange, som vil slutte sig dertil, men jeg synes kun ikke, at den Vej, som Hr. K. selv følger leder mod Maalet. I Stedet for ved enhver Lejlighed at latterliggøre Handelsstandens Arbejde, burde han selv — efter det betydelige Arbejde, som han har præsteret i det offentlige Liv — med sine rige Evner gaa i Spidsen for en Samling af Handelsstanden, og ikke, fordi han er saglig uenig med Grosserer-Societets Comité paa enkelte Punkter indskrænke sig

til i skarpe og haanende Ord at hudflette dets Arbejde.

Jeg er enig med Hr. K. om, at den nuværende Ordning indenfor Handelsstanden har overlevet sig selv, at Forretningsslivet maa deltage i Rigsdagsarbejdet og derigennem støtte Handelsministerens Arbejde, men saa maa de Mænd, som har Evner og Lyst dertil, tage fat og søge at oparbejde en Stemning for, at vi kan faa de nuværende Forhold forandrede. Der bliver mangen gammel Fordom at overvinde, og mange gamle Mure at bryde ned, hvis det skal lykkes, men min korte Deltagelse i Rigsdagsarbejdet og i Samarbejdet med Organisationerne har, i Modsætning til Hr. Køedt, givet mig den Overbevisning, at et Handelsministerium allerede nu er til stor Nytte for Erhvervslivet, og i Fremtiden under ændrede Forhold vil blive en uundværlig Støtte.

Handelsstanden er i høj Grad konservativ og har ikke let ved at tænke sig en Forandring. Man nærer en uvilkaarlig Frygt for, at der skal blive rokket ved de gamle Privilegier, eller at der skal ske nogen Indskrænkning i dens frie Ret til selv at ordne sine egne Forhold. Der er saavist ingen, som paatænker noget saadant, men det maa ikke glemmes, at det her drejer sig om to forskellige Ting, nemlig *Handelsstandens Ret til paa det bestaaende Grundlag frit at ordne sine egne Anliggender*, og dens *Forhold til Lovgivningsmagten*. Hvad det første angaar, da siger det sig selv, at man til det yderste bør holde paa, at der ikke sker nogen Indskrænkning i det bestaaende, og derom er vistnok alle enige, men med Hensyn til det sidste kan det ikke nytte at skjule, at Forholdet er forandret i ikke ringe Grad siden Handelsministeriet blev oprettet.

Tidligere, da Erhvervslivets Interesser var delte imellem forskellige Ministerier, som ikke altid kunde have den rette Forstaaelse af disse, kunde der selvfølgelig være meget, som talte for, at man samledes fra Tid til anden, drøftede de større eller mindre Sager, som i den forløbne Tid var sat paa Dagsordenen i de forskellige Handelsforeninger, og vedtog, endog til Tider ret kraftige Beslutninger, for overfor Offentligheden og Myndighederne at vise, hvad man ønskede, og skabe en Stemning for Sagen.

Nu er imidlertid Forholdene ændrede, og Fremgangsmaaden bør være en anden, idet man har faaet det rette Forum i Handelsministeriet, som man tør gaa ud fra indtil videre vil være tilstrækkeligt sagkyndigt til at kunne følge de Bevægelser, som foregaar indenfor Erhvervslivet, og som, da det har Front til to Sider, vil være i Stand til at bedømme,

om Tiden er moden til at bestemte Krav kan gennemføres. Det er efter min Mening Kærnepunktet i det hele Spørgsmaal, thi hvad det gælder om er ikke, at der vedtages saa og saa mange Resolutioner, hvor der forlanges og kræves Dit og Dat, men at man gennem et nøje Samarbejde med Ministeriet baner Vej for de Sager, som man ønsker gennemført.

Det bliver Handelsministeren, som maa undersøge, hvorvidt Tiden er inde, og det bliver ham og ham alene — som med gode Grunde, gennem Forhandling med Partierne i Tingene, i Finansudvalget og paa anden Maade skal søge Kravene gennemførte.

Paa hans Dygtighed og Diplomati beror det, om der skal komme Resultater ud af Samarbejdet, men derfor forekommer det mig ogsaa, at man nu, i Stedet for at samle Handelsstanden med flere Aars Mellemrum om enkelte store Sager, bør

samles langt hyppigere til saglig Drøftelse af de mange forskelligeartede Sager, og ved hyppige Sammenkomster med Ministeren skabe fuld Klarhed over hvert enkelt Spørgsmaal.

Med andre Ord: *Handelskammer* i en eller anden Form. Det maa blive den nødvendige Følge af Handelsministeriets Oprettelse, og i det Udvalg, som i sin Til nedsattes om Handelskammersagen, efter at Spørgsmaalet paa Foranledning af mig og flere andre var rejst, gik man ogsaa ud fra, at først Kravet om et Handelsministerium og saa Handelskammeret. Jeg sluttede mig dertil, uagtet jeg fandt, at den omvendte Orden havde været nok saa rigtig, og dette har jeg fundet bekræftet i min korte Ministertid. Da jeg gaar ud fra, at en Ordning i Retning af Handelskammer — hvad enten det nu bliver Handelsstanden alene, eller man tager Skibsfart og Industri med

— vil komme før eller senere, vilde meget være vundet, hvis man straks ved Ministeriets Oprettelse kunde have paa-begyndt Samarbejdet i den Form, som vilde blive den endelige.

Hvorledes en saadan Reorganisation skulde være, skal jeg senere kortelig berøre; jeg har allerede for nogle Aar siden i nogle Artikler i „Børsen“ udtalt mig derom, og uagtet min Erfaring har lært mig, at helt, som jeg havde tænkt mig, lader det sig maaske næppe gennemføre, tror jeg dog, at Grundlaget maa blive nogenlunde som skitseret.

Man sige nu ikke, at dette skulde betyde, at Handelsstanden opgav noget af sin Selvstændighed, thi det er ikke rigtigt. Man maa kun regne med den Faktor, som man efter eget Ønske har skabt, og maa derfor loyalt søge Samarbejde med Ministeren og støtte ham.

Viser det sig, at han enten ikke kan

eller ikke ønsker at støtte Handelsstanden paa et eller flere vigtige Punkter, ja, saa staar det dog endelig Organisationerne frit for at samles og slaa i Bordet for at skaffe sig Ørenlyd paa anden Maade, men saa maa man rigtignok, som Hr. Køedt siger, sørge for at have forskellige og formaaende Talsmænd i de to Ting, thi ellers resulterer det hele let i tomme Demonstrationer eller Slag i Luften.

Nej, Enighed om et sagligt Samarbejde skal nok vise sig at være det Baand, som skal knytte Interesserne sammen og give Erhvervslivet noget af den Magt, som det nu maa undvære, men som det ifølge sin Betydning for hele Samfundet har Krav paa. Det er paa Tide at Handelsstanden nu tager sig sammen og gør Skridtet fuldt ud, hvis ikke den Haandsrækning, som er givet ved Handelsmini-

steriets Oprettelse, skal tabe i Betydning.

Vi maa sørge for en tidssvarende Forandring i Grosserer Societetets Komité, Børsforholdene, Fondsbørsen og meget andet, som vedrører vore indre Anliggender, og vi bør sørge for, at Handelsstanden udadtil kommer til at gøre sig gældende i det offentlige Liv ved at støtte de Mænd, som har Evner og Lyst — og ikke mindst Mod — til at ofre sig for en saa utaknemlig Opgave. Har Handelsstanden ikke andet tilovers for dem end et Æselspark, saa fortjener den saavist heller ikke bedre Skæbne end den, der for Tiden bliver den til Del i det danske Folketing, hvor dens Indflydelse nærmest maa regnes lig med Nul.

Jeg har i det foregaaende i det væsentlige holdt mig til Handelsstanden, men ønsker ogsaa kort at berøre det nye

Ministeriums Forhold til Søfartens Organisationer.

Uagtet Søfarten ikke kan siges at have beskæftiget Handelsstandens Organ „Børsen“ i nogen særlig Grad hidtil, har man imidlertid fundet sig foranlediget til, af Grunde, som jeg ikke her nærmere skal undersøge, i en Række af tilsyneladende saglige Artikler at rette et Overfald (thi paa anden Maade kan jeg ikke karakterisere det) saavel paa Ministeriet, som paa mig personlig i Anledning af den imellem Ministeriet og Fællesrepræsentationen for Dansk Skibsfart trufne Ordning, og den af mig gennemførte midlertidige Lov om Lastelinie.

Jeg vil ikke skænke disse Indlæg nogen længere Omtale, idet jeg kun i to Tilfælde kunde tænke mig at føle Trang dertil, enten fordi disse Angreb havde berørt mig personlig ilde, eller fordi den saglige Kritik var af en saadan Vægt, at

den fordrede et Svar. Ingen af Delene er imidlertid Tilfældet, thi hvad det første angaar, kender jeg af flere Aars Erfaring d'Herrer Redaktører og deres Virksomhed, og har haft grundig Lejlighed til paa nært Hold at følge den ungdommelig overlegne og andenhaands Sagkundskab, som de sidder inde med, til at jeg skulde tage mig nær, at de, efter i en Række af Aar, da de var afhængige af Grosserer Societetets Komité, at have overøst mig med smukke Talemaader, nu pludselig ikke kan finde Uforskammetheder nok, baade skjulte og aabenbare. Jeg formoder, at Bladet nu finder det Politisk at slaa løs paa mig og skal derfor lade alle de personlige Udtalelser ligge.

Hvad det saglige angaar, da er den hele Kritik, som er rettet mod Loven om Lastelinie i den Grad enten bevidst fordrejet eller ganske umulig, at det er haabeløst at forsøge paa at trævle den op.

Kun saa meget kan jeg sige, at Lovforslaget er det direkte Resultat af et Samarbejde imellem en Kommission, sammensat af Landets betydeligste Dampskibs- og Sejlskibsredere, samt en Repræsentant for hver af de store Klassifikationsselskaber, Ministeriets dygtigste Embedsmænd (hvoraf en særlig sagkyndig), hvortil saa kommer min egen Ringhed, der nu i omtrent 28 Aar har været knyttet til Skibsfarten, og nøje har fulgt alt, hvad der er foregaaet i Udlandet vedrørende Ladelinien.

Jeg stiller herimod d'Herrer Redaktører og deres maritim Kyndige og overlader Publikum Dommen.

Hvis der skulde ønskes yderligere Bevis for, at Sagen simpelthen ikke kunde løses paa anden Maade end saaledes, som Ministeriet har gjort det, henviser jeg d'Herrer til en Skrivelse fra det engelske „Board of Trade“ af 11te Oktober i Aar,

offentliggjort i „Dansk Søfartstidende“ bl. a., hvor man kan læse sig til, hvad Følgen vilde være bleven for den Danske Skibsfart, hvis Sagen ikke var ordnet paa rette Maade, nemlig som foreslaaet af Kommissionen.

Hvad nu den mellem Ministeriet og Fællesrepræsentationen trufne Ordning angaar, da gaar „Børsen“s Kritik jo nærmest ud paa at vise, at den er sket paa et Magtbud fra Ministeriets Side, og at Skibsfarten nu har opgivet sin Selvstændighed, og er blevet ganske afhængig af Ministerens — Naade!

Begge Dele er, for at bruge et mildt Udtryk, ganske urigtige.

For det første er det Skibsfarten selv gennem Formanden i Fællesrepræsentationen og dens juridiske Raadgiver, der er nøje kendt med Forholdene, som har henvendt sig til mig om et Samarbejde, og det Resultat, som foreligger,

er udarbejdet ved fælles Konferencer og venskabelige Overvejelser; at jeg paa enkelte Punkter har udtalt en bestemt Mening, maa vel være mig tilgivet naar Ministeriet skulde sanktionere Vedtægterne, men iøvrigt deltes min Mening sikkert af en Majoritet indenfor Fællesrepræsentationen.

Det vil føre for langt at gaa tilbage til Fællesrepræsentationens Oprindelse, men saameget maa jeg dog nævne, at Sættelsen er en ganske anden end Handelsstandens Fællesrepræsentation. Medens denne bestaar af en Række sideordnede Organisationer med væsenlig samme Interesser, bestaar hin af Skibsrederne i Forbindelse med en Række Foreninger, der mere eller mindre staar i Arhængighedsforhold til Rederne, og hvis Interesser ikke altid falder sammen. For at Forholdene skulde blive nogenlunde de samme maatte Handelsstanden optage

baade Detailhandlere og Handelsrejsende, Kontoristforeninger osv. og endda blev Sammenligningen stærkt haltende.

Fællesrepræsentationen for Dansk Skibsfart begyndte i sin Tid som en ganske lille og ubetydelig Sammenslutning og har i de mange Aar kun været Genstand for faa Forandringer, medens den har oparbejdet sig til den nuværende Stilling. Det var mig allerede for flere Aar siden klart, at hvis den skulde blive til en Institution, som repræsenterede alle Afskygninger paa en retfærdig Maade, maatte der ske en Forandring, som burde gaa i Retning af, at Redernes Indflydelse blev større og at man optog *alle* Organisationer indenfor Skibsfarten, deriblandt ogsaa Styrmændenes, Søfolkenes og Fyrbødernes, eventuelt Navigationslærerne, med andre Ord noget i Retning af Herr Kødts Demokratisering.

At det sidste har mødt Modstand in-

denfor visse Rederikredse er mig velbekendt, men det har ikke paa noget Punkt forandret min Opfattelse, som er: *enten* en ren og skær Rederiorganisation *eller* en Sammenslutning, hvor alle kan komme med. Deraf følger jo ingenlunde, at de Rederierne underordnede Foreninger behøver at faa Ret til at blande sig i Sager, som kun har Interesse for Rederne, men i alle Fællesanliggender anser jeg det af overordenlig stor Betydning, at man faar Lejlighed til at tale sammen og forhandle, istedetfor, som det ofte tidligere har været Tilfældet, at man ganske udelukkede de Mænd fra Forhandlinger, der drejede sig om Forhold af største Betydning for deres hele Ve og Vel.

Det er dette Princip, som nu er lagt til Grund for Fællesrepræsentations Love, og disse skal staa sin Prøve.

Jeg er overbevist om, at man ved loyalt Samarbejde kan naa grumme langt,

og jeg haaber oprigtigt, at Fællesrepræsentationen vil vide at befæste den stærke Stilling, som den nu har opnaaet.

At den paa noget Punkt har opgivet blot en Tøddel af sin Selvstændighed er en ganske absurd Paastand, og de, som har fremsat den skylder at bevise den. Fællesrepræsentationen staar saa frit som nogensinde, den kan drøfte og vedtage hvad den selv finder for godt, og den har netop, hvad jeg lagde Vægt paa i min Omtale af Handelstandens Forhold, søgt et mere intimt Samarbejde med Ministeriet, hvilket sikkert i Længden vil blive til Gavn for Søfarten. Den har vist sig som en klogere Politiker end Handelen, har straks indset, at Forholdene var forandrede og ufortøvet udnyttet dette.

I Virkeligheden er Sagen den, at jeg selv endda havde ikke ringe Betænkelighed ved at binde Ministeriet saa stærkt, som Tilfældet er blevet, da det er klart,

at det var Ministeriet, som var den ydende og Skibsfarten den nydende; aldeles ikke omvendt, som „Børsen“ drister sig til at paastaa.

Naar jeg nu gaar over til nogle Betragtninger i Forbindelse med Handelsministeriets Oprettelse, og hvilke Forandringer, jeg mener der før eller senere bør finde Sted, melder der sig straks et Forhold, som det ikke lykkedes at faa ordnet paa tilfredsstillende Maade ved Danneisen, nemlig *Industriens* Stilling.

Ved de Forhandlinger, som fandt Sted, fastholdt jeg, at *Industrien* burde sortere under Handelsministeriet, idet dens Interesser paa saa uhyre mange Omraader faldt sammen med Handelens og idet hele taget var saa nøje knyttet til denne, at det ofte var vanskeligt at afgøre, hvad der var Handel og hvad Industri.

Lignende Argumenter blev ogsaa

fremført fra Haandværk og Industri ved den Henvendelse til det nydannede Ministerium og den daværende Konsejlspræsident, idet man pointerede, at naar Ønsket om at komme ind under Handelsministeriet fremsattes, var det ikke fordi man i og for sig var utilfreds under Indenrigsministeriet, men fordi man fandt det naturligt, at disse Erhverv kom ind under samme Ministerium som Handel og Søfart, thi omend Interesserne paa enkelte Punkter var forskellige, saa var de paa de langt overvejende Omraader fælles. Da lignende Betragtninger gjordes gældende fra Handelsstandens Side laa ogsaa heri et Bevis for, at Erhvervene i det store og hele følte sig solidariske, og min Erfaring har kun bekræftet min Opfattelse, at det ene rigtige vil være, at Industri og Haandværk henlægges under samme Ministerium som Handel og Søfart.

Den nuværende Ordning, at Handels-

ministeriet varetager „Haandværk og Industriens *kommercielle* Interesser“ er i Længden uholdbar, thi den Linie, som er tænkt draget, kan ikke nøje defineres, og den hele Ordning giver kun Anledning til Misforstaaelser og Skuffelser fra de Industridrivendes Side, som henvender sig til Handelsministeriet, men bliver mødt med det Svar, at vedkommende Sag sorterer ikke under dette Ministerium.

En af Bevæggrundene til at Industrien forblev under Indenrigsministeriet, var vel nok den, at dette i Forvejen havde maattet afgive saa meget til Handelsministeriet, at skulde det yderligere afstaa Industri og Haandværk, var man bange for, at det i for høj Grad vilde gaa ud over Ministeriet.

Det drejer sig imidlertid ikke om, hvorvidt det ene Ministerium er lidt større eller mindre, men udelukkende om, hvor Erhvervet hører naturlig hjemme, og der

kan efter min Mening ikke være Tvivl om, at dets Krav vil som Regel møde mere Forstaaelse hos en fagkyndig Minister end hos en udelukkende af politiske Hensyn valgt, og at dette altid vil være Tilfælde for Indenrigsministerens Vedkommende, anser jeg for givet.

Indenrigsministeriet har i Forvejen saa vigtige Omraader at varetage, der stadig kræver forøget Arbejde, og har i Aarenes Løb kunnet afstaa saa meget, at det sikkert taaler endna en sidste Aareladning uden derfor at være uden Beskæftigelse.

Et andet Omraade, som kræver en Løsning, er *Konsulatsvæsenet*.

Dette sorterer, som bekendt, under Udenrigsministeriet og vilde, hvis vi havde faaet et Handelsministerium nogle Aar tidligere, naturligt være blevet henlagt under dette.

At dette ikke skete nu, har sin Grund

i den Forandring, som Forholdene i Udenrigsministeriet er undergaaet som Følge af den Indstilling, som den den 24de Juli 1906 nedsatte Kommission afgav. Betænkningen gik ud paa en Samarbejden af det diplomatiske og konsulære Korps i Forbindelse med de Embedsmænd, som gjorde Tjeneste i Ministeriet, en Vekselvirkning, som sikkert allerede har givet og yderligere vil give gode Resultater.

Da Detailerne turde være velkendte, skal jeg ikke komme nærmere ind derpaa, men kun tilføje, at da jeg selv var Medlem af denne Kommission og i høj Grad billigede denne Plan, maatte jeg, da der senere blev Tale om at henlægge Konsulatsvæsenet under Handelsministeriet, indrømme, at dette indtil videre vanskeligt lod sig gøre.

Det nye Ministerium var imidlertid en Kendsgerning, og da det er sikkert, at baade Handel, Skibsfart og Industri er

stærkt interesseret i, at disse Erhverv ved de Konsulater, som oprettes eller nedlægges og ved de Besættelser, som finder Sted, faar Lov til at udtale deres Ønsker og blive raadspurgte, mente man at Handelsministeriet ved den raadgivende Stilling, som var tildelt dette, maatte føle sig tilfredsstillet.

Under visse Forudsætninger kunde dette maaske være blevet Tilfælde, men da den tidligere af Udenrigsministeriet fastslaaede Praksis var den, at man aldrig hørte Industrien, en sjælden Gang Skibsfarten (som betaler hele Konsulatsafgiften) og i en Række af Tilfælde Grosserer Societetets Komité og *ikke ønskede at gøre nogen Forandring i dette Forhold*, kom Handelsministeriet til at svæve i Luften.

Min personlige Mening er, at det naturlige Forhold nu burde være, at Udenrigsministeriet raadførte sig med Han-

delsministeriet, som i hvert enkelt Tilfælde vilde konferere med det eller de Erhverv, der var særlig interesseret i Oprettelsen eller Besættelse af et bestemt Konsulat, men istedetfor dette fortsattes det gamle Samarbejde med Grosserer Societets Komité, uden at denne fandt sig foranlediget til at stille sig bagved det Ministerium, som var oprettet tildels paa Komitéens Foranledning. Man hævdede ganske vist fra Udenrigsministeriets Side, at da der sad en Skibsreder i Komitéen, kunde han tale Skibsfartens Sag, men da dette er en ganske tilfældig Omstændighed kan det ikke have nogen afgørende principiel Betydning.

Der paahviler selvfølgelig ikke Udenrigsministeriet nogen Pligt til at raadføre sig med Erhvervslivet, men da det i grumme mange Tilfælde er dets Interesser det drejer sig om, og dette, som betaler Gildet, maa det med nogen Ret kunde for-

lange at blive hørt. Dette bør ske, ikke ved tilfældige Konferencer med et enkelt Erhverv, men gennem det Ministerium, som er sat til at varetage Erhvervslivets samlede Interesser. En Forandring af den nuværende Ordning er nødvendig.

Endelig nævner jeg endnu et Omraade, som jeg kunde tænke mig med Tiden maatte gøres til Genstand for Overvejelse, nemlig *Havneforholdene*. Havnevæsenet sorterer nu under Trafikministeriet, men bør, mener jeg, deles saaledes, at dets rent tekniske Side kan forblive under Trafikministeren, medens den kommercielle Side, f. Eks. Fastsættelsen af Havnetakster, bør gaa over til Handelsministeriet. Der vil intet være til Hinder for at drage en saadan Linie, og Erhvervslivet er saa stærkt interesseret i, at disse Forhold behandles af et sagkyndigt Ministerium, der har nøje Forbindelse med Handel og Søfart, at Kravet ogsaa burde lyde fra Er-

hvervslivet selv. Den hele Ordning maatte selvfølgelig baseres paa et Samarbejde mellem de to Ministerier.

En radikal Forandring i de Københavnske Havneforhold er en absolut Nødvendighed, og det lykkedes mig ogsaa at bevæge den tidligere Trafikminister — som var særdeles lydhør overfor alle berettede Krav — til at nedsætte en Kommission, der skal overveje, hvad der kan gøres for at Havnen ikke skal stagnere. Om denne Kommission skal faa nogen Betydning beror paa de Mænd, som har faaet Sæde i den; jeg føler mig overbevist om, at det er paa høje Tid, at man nu gaar til en gennemgribende Forandring, hvis man blot vil beholde den nuværende Trafik. Samtlige vore Nabolande arbejder i det skjulte og aabenlyst paa at erobre hvad der kan tages, og vi vil saavist faa tilstrækkeligt Arbejde med at holde „status quo“.

Jeg ønsker ikke her at drøfte, hvad der bør gøres, da jeg har haft Lejlighed til at udtale mig for min tidligere Kollega om Sagen. Emnet egner sig heller ikke absolut til offentlig Diskussion, men der bør handles og handles snart.

At *Lodsvæsenet* endelig ogsaa bør indgaa under Handelsministeriet, som et naturligt Led, føjer jeg til, idet jeg beklager, at det ikke lykkedes, at overvinde Marineministeriets Modstand paa dette Punkt.

De øvrige for Erhvervslivet saa vigtige Omraader som *Toldvæsenet*, *Post-*, *Telegraf-*, *Telefon-* og *Jernbanevæsen*, bør sikkert forblive hvor de er, og det maa blive kommende Handelsministres Sag at udnytte deres „raadgivende Stilling“ til Gavn for Erhvervslivet. Jeg ved meget vel, at ikke faa Medlemmer af Handelsstanden er af en anden Mening, og dette gælder særlig *Toldvæsenet*, med hvilket der til Tider hersker et ret spændt For-

hold, men jeg deler nu ikke denne Mening, og anser det af mange Grunde for nødvendigt, at denne Institution forbliver under Finansministeriet, bl. a. fordi den besørger Opkrævning af en Skat og derfor naturligt hører under Skattevæsenet.

Meningerne om Toldpolitiken er jo her, ligesom alle andre Steder, meget delte, og det er sikkert, at der ved Ordningen af Toldsatserne maa tages Hensyn til meget andet end hvad der passer hver enkelt Handlende eller Industridrivende. Det er umuligt at gennemføre bestemte Doktriner om Frihandel og Toldbeskyttelse, thi det ene Land maa tage Hensyn, som aldeles ingen Betydning har i det andet, og en fornuftig Toldpolitik maa være baseret paa et rimeligt Hensyn til Landets *samlkede* Erhverv. At overføre Toldvæsenet til Handelsministeriet, vilde være at stille Ministeren paa en Uriaspost, og —

saaledes som de politiske Forhold for Tiden er herhjemme — vil det kun berede ham og store Kredse af Erhvervslivet Skuffelser.

Naar jeg i det foregaaende har udtalt, at Oprettelsen af Handelsministeriet vilde nødvendiggøre en forandret Arbejdsmaade for Handelsstanden og en Reorganisation, gælder dette ikke mindst den ledende Organisation indenfor Handelsstanden, nemlig Grosserer Societetets Komité. Som mangeaarigt Medlem af denne, og overgaaet direkte derfra til Handelsministerpladsen, kan jeg med nogen Ret udtale mig om dens indre Forhold og Arbejdsmaade, og jeg vil ikke lægge Skjul paa, at jeg anser den for alt andet end tidssvarende.

Dermed være ikke sagt, at der ikke er gjort og til Stadighed gøres et stort Arbejde, men, konservativ som Komitéen og for den Sags Skyld vel den

overvejende Del af Københavns Børs er, nærer man en alt for stor Frygt for, at hvis der først røres ved den nuværende Ordning, kan der let gaa for meget i Stykker. Jeg deler ikke denne Frygt, og har aldrig lagt Skjul paa, at jeg ansaa den for i høj Grad overdreven.

Der er sikkert ingen, som ønsker at røre ved de gamle Privilegier eller indskrænke Grosserer Societetets Ret til at forvalte sine egne Legater eller paaligne Medlemmerne hvad der er nødvendigt til Børsbygningens ret kostbare Vedligeholdelse og Societetets andre Opgaver. Men om ikke andet talte for en Forandring, saa var det Faktum alene tilstrækkeligt, at Arbejdet i Aarenes Løb er blevet saa stort, at Komitéens Medlemmer — som selv har deres Forretninger at varetage og jo som Regel ikke vælges blandt Børsens yngste Købmænd — har tilstrækkeligt at gøre med de løbende Forretninger,

og ikke faar Tid til at paatage sig Opgaver, som ikke ligger lige for eller hører til de løbende Forretninger.

Selvfølgelig kunde dette afhjælpes ved at Komitéen udvidedes, men der er mange andre Grunde.

De Børsbesøgendes Antal er meget lille, og jeg overdriver ikke, naar jeg siger, at af Københavns c. 3000 Grosserere sætter de to Trediedele aldrig deres Ben paa Børsen; der burde derfor dannes en Børsforening, eller hvad man nu vil kalde den, hvis Medlemmer burde betale en Del mere end de andre, men som til Gengæld burde have visse Rettigheder ved Valg til Komitéen og paa anden Maade. Et forhøjet Kontingent bør ikke virke afskrækkende, skønt jeg ved, at det ingenlunde vilde være en populær Sag, men ser man hen til Udlandet, vil man hurtig blive overbevist om, at der betales ganske an-

dre Beløb for de Privilegier, som her nydes for et meget lille Kontingent.

Fondsbørsen bør moderniseres og Medlemmerne stilles paa lige Fod med de øvrige Børsbesøgende, samt — tilligemed Repræsentanter for Assuranceselskaberne, Skibsrederne og Mæglerne — have Sæde i en udvidet eller rekonstrueret Komité. Hvorledes Fondsbørsen i Fremtiden skulde virke, skal jeg ikke her nærmere skitsere; der findes Forslag fra enkelte af dens Medlemmer, som vistnok egner sig til Basis for en fornuftig Ordning, men den Tanke, som fornylig offentlig er fremsat af et af Fondsbørsens Medlemmer, at der blandt andet burde føres noget mere Tilsyn med Forretninger, som drives af forskellige Firmaer med Præmielodder i Udlandet, Lotterisedler osv. under Navn af Veksellerervirksomhed, er sikkert rigtig. Uagtet Børsens Statuter hjemler enhver velklædt Person — et noget ela-

stisk Begreb — Ret til at besøge Børsen, vilde det vel ikke være uberettiget at fordre, at de Mænd, som, benyttende sig af denne Ret, besøger Børsen hovedsagelig for at drive Spekulationsforretninger, ikke, som nu, direkte deltog i Arbejdet sammen med Fondsbørsens Medlemmer.

Lignende Tanker har været fremsat før uden at have ført til nogen Forandring i det bestaaende, og selvfølgelig kan det være Genstand for Overvejelse, hvorlangt man bør gaa, om man bør gaa ud fra den nuværende Ordning, og blot søge den forbedret, eller radikalt gaa til Dannelsen af et Handelskammer. Navnet er forsaavidt ligegyldigt, men mener man, at Handelsstanden helst bør arbejde for sig selv, og lade de andre Erhverv som Skibsfart og Industri skøtte deres egne Sager, vil man sikkert kunne begrænse sig til at bygge op paa det bestaaende Grundlag, og indskrænke sig til en køben-

havnsk Groshandler Forening, der udmærket godt senere kunde danne et Led i et eventuelt Handelskammer for hele Landet.

Hvadenten man nu vælger den ene eller den anden Vej, saa er Tiden sikkert nu kommet, da det endnu eksisterende Handelskammer Udvalg bør træde sammen og alvorligt overveje hvad der skal gøres, thi Grosserer Societetet kan ikke vedblive at leve paa sine Traditioner.

Skal Handelsministeriet faa den Betydning, som det bør have, saa maa der skabes et Samarbejde paa en ny Basis, der maa fyldes ny Vin paa de gamle Læderflasker, og Handelsstandens Hovedorganisation bør ikke indskrænke sig til at afgive Responsa, udgive en Aarsberetning, forvalte vore Midler og iøvrigt repræsentere ved festlige Lejligheder, men søge, istedetfor fornemt at holde sig tilbage, netop at komme i nærmere Kon-

takt med det offentlige Liv, og af al Magt støtte de Pionerer fra forskellige Samfundslag og politiske Partier, som skal tale dens Sag. Findes der ikke den Mand, som fortiden kan samle Traadene, nuvel — saa maa de mange lægge Ryg til, men jeg tror nu at Mændene ogsaa vil komme, naar Maalet sættes højere. Men *et* er fornødent, at man i Enighed samles om og staar bag ved de Mænd, som bringer Offre og at man loyalt viser, at det dog ikke er en absolut Betingelse, at de, som i et givet Øjeblik kommer et Hestehoved foran Mængden, ved alle Midler skal slaas ned. Jeg gad se hvem der vil melde sig til Tjeneste paa de Vilkaar!

I Forbindelse hermed maa jeg opholde mig et Øjeblik ved Handelsstandens om ikke officielle, saa dog officiose Blad „Børsen“.

Kort efter min Indtræden i Grosserer Societets Komité fik jeg, som hyppigt

havde sendt Indlæg til Bladet, Sæde i et lille Udvalg, som skulde føre en Slags Kontrol med Bladet. Jeg beholdt dette i Aarenes Løb, og har saaledes haft Lejlighed til at følge Bladets Udvikling.

Jeg vil ikke her gennemgaa de forskellige Stadier, som Komitéen har gennemløbet i dets Forhold til „Børsen“, men kun fastslaa, at mit Standpunkt altid var dette, at *enten* skulde Bladet være Grosserer Societetets *officielle* Organ og — da det blev støttet med et meget stort Tilskud — skulde Komitéen have Haands- og Halsret over dette, *eller* ogsaa burde Komitéen og Bladet skilles. At tillade en Redaktion, som var ganske pekuniært afhængig af Grosserer Societetet, at skrive hvad den lystede om ethvert af Societetets Medlemmer, var et ganske uholdbart Standpunkt i Længden.

Hverken under den tidligere Formand i Grosserer Societetets Komité eller under

den nuværende lykkedes det at komme til et af disse Standpunkter, og først for omtrent et Aarstid siden blev der truffet den Ordning, paa hvilken Bladet nu arbejder.

Hvad jeg i Hovedsagen ankede over var, at d'Herrer Redaktører, — der ved Tiltrædelsen var ganske unge og uerfarne Mennesker, havde sat sig til Maal, at optræde som Handelsstandens onde Samvittighed, og rode op i en hel Del Forhold, som saavidt ikke kunde glæde nogen. Jeg fastholdt, at der var saa uendelig meget i Verden, som kunde interessere Handelsstanden, men at det aldrig kunde blive en Opgave for *Handelsstandens* Blad — som den subventionerede i dyre Domme — at vaske vort snavsede Linned i hele Offentlighedens Paasyn.

Der var sikkert andre end vort eget Organ, som med Glæde vilde paatage sig den Opgave, og jeg synes, at det maatte

blive „Børsen“s Sag at tage Handelsstanden, dens Mænd og Organisationer i Forsvar.

Men nej! Gennem mange Omskifteligheder og Forhandlinger vedblev d'Herrens med deres, og Komitéen savnede Mod til at afbryde Forholdet. At det ikke altid var saglige Grunde, som dikterede Bladet, kan bl. a. ses deraf, at en af vore ledende Bankdirektører gentagne Gange har klaget over, at vedkommende Bank aldrig blev nævnt i de maanedlige Oversigter, uagtet alle de andre Banker, baade store og smaa, fik en kortere eller længere Omtale.

Ligeledes véd jeg bestemt, at indflydelsesrige Mænd overfor Bladets Redaktion har berigtiget fejlagtige Indlæg fra Redaktionens Side, uden at der er taget noget Hensyn dertil.

Jeg nævner kun dette for yderligere at fremhæve — hvad der iøvrigt fremgaar

af saa mange forskellige Artikler og Indlæg — at Bladets Redaktion ikke er istand til at dømme uhildet om de forskellige Forhold, som den fremdrager, men lader sig lede af ungdommelige Stemninger og Paavirkninger fra forskellig Side.

Vil man — som det synes at være Tilfælde navnlig i de senere Aar — stille sig paa det høje moralske Stade, som „Børsen“s Redaktion gerne vil staa paa, maa det være en absolut Fordring, at den er istand til at dømme uhildet, og dette har saa langt fra været Tilfældet, at der for „Børsen“s Læsere ikke kan være Tvivl om, at en stor Del af, hvad der er skrevet, er dikteret af d'Herrer Redaktørers Sympatier eller Antipatier.

Hvad jeg imidlertid i endnu højere Grad bebrejder Bladets Ledelse er, at den efterhaanden har faaet Politik blandet ind paa en saadan Maade, at Handelsstanden

vil komme til at lide derunder, hvis dette skal fortsættes. Der maa protesteres alvorligt imod dette, og vil Grosserer Societetets Komité ikke tage Affære, saa maa det betydes den fra Medlemmerne, at man ikke vil finde sig deri.

Handelstandens Blad bør være sagligt og udelukkende sagligt, thi omendskøndt den overvejende Del af Københavns Børs er konservativ, findes der dog indenfor Børs- og Handelskredse, saa mange forskellige politiske Afskygninger, at der kun er en eneste Mulighed for at man kan samles i Enighed om et fælles Organ, nemlig at dette Organ er absolut upartisk og upolitisk. Hele den Bevægelse som Bladet rejste i Anledning af Protesttoget var — hvad man end kan mene om Sagens Realitet — ganske forfejlet, og uagtet det jo tydeligt fremgik, at den officielle Del af Børs- og Handelsverdenen, trods gentagne Opfordringer, ikke deltog

i Bevægelsen, saa burde Grosserer Societets Komité ikke have indskrænket sig til den passive Demonstration, men taget de fornødne Skridt til at standse Bladets ganske misforstaaede Standpunkt. Hvis noget Menneske tror, at det har gavnet Handelsstanden og den fremtidige Indflydelse i det offentlige Liv, saa maa han enten være meget naiv eller vide grumme lidt Besked om hvad der foregik i den Tid. At Resultatet af mange vil blive opfattet som en Sejr, tvivler jeg ikke om, men vinder vi mange af den Slags Sejre, kan de let blive for dyrekøbte.

Naar jeg har skænket Bladet saa megen Omtale, er Grunden den, at Handelsstanden — som tidligere nævnt — har saa liden Kontakt med Offentligheden og det politiske Liv, at vi ikke kan være tjent med, at det eneste Organ, som jo endnu paa forskellig Maade støttes af Grosserer Societetet og lever højt paa dennes Støtte

— ved forskellige Lejligheder skaffer os ind i alskens Vanskeligheder med de Mænd i de politiske Partier og de skiftende Regeringer, som vi nu en Gang ikke kommer udenom. Der er saavist politiske Blade nok i Danmark til at enhver kan faa sin Lyst tilfredsstillet uden at vi behøver d'Herrer Redaktører af „Børsen“s Mening. Lad enhver af os deltage saa meget eller saa lidt, som han har Lyst og Evne til, i det politiske Liv, men lad os holde paa, at al Politik banalyser fra det Organ, som vil gavne os bedst ved Saglighed.

Jeg har givet Redaktionen det gode Raad tidligere, at kan den ikke finde paa noget at skrive om, saa brug Saksen, og lad os faa gode Oversættelser fra „Economist“, „Børsen Halle“, „Shipping Gazette“ og alle de mange fortrinlige udenlandske Fagblade.

Jeg gentager dette Raad til velvillig Overvejelse !

Kan Bladet imidlertid ikke indsé, at den skader Handelstanden ved den Journalistik, som er ført navnlig i den senere Tid, eller har det Grunde, som gør denne til en Nødvendighed, nuvel, saa maa vi resolut hugge Knuden over, og som selvstændigt Blad vil Redaktionen faa rig Lejlighed til at høste Erfaringer.

Grosserer Societetets Komité har i Aarenes Løb Gang paa Gang maattet høre, at den drev Højrepolitik. Grunden dertil er vel ikke saa vanskelig at finde, da den til sin Virksomhed har haft nøje knyttet en udmærket dygtig Mand, men en Mand, som har staaet paa en frem-skudt Plads i det politiske og navnlig i det journalistiske Liv. Jeg har aldrig lagt Skjul paa, og gør det heller ikke nu, at saaledes som dette Forhold har været, har det ofte lagt alvorlige Hindringer

ivejen for et sagligt Arbejde med de respektive Regeringer. Det er unødvendigt nærmere at begrunde dette, thi det har været indlysende for alle, som har villet se, at dette ikke har gavnet Handelsstanden, og at vi vilde være bedst tjent med, at dens ledende Organisation i det offentlige Liv blev anset som hævet over Partierne. Jeg har haft rig Lejlighed til at se, at Komitéens stærkeste Stilling er den *saglige*, og dette gælder ogsaa i Forholdet til Bladet „Børsen“. Komitéen kan ikke dække sig med, at den ikke har noget Ansvar for Bladets redaktionelle Virksomhed, saalænge det nuværende Forhold eksisterer, her gælder kun et Enten — Eller!

Naar jeg til Slutning skal udtale et Par Ord om Fremtidsudsigterne for vor Handel og Skibsfast, da skal det først og fremmest være, *at alt nu mere end nogensinde ligger i vor egen Haand*, og at det

nu gælder om at handle. Et gammelt Krav om Deltagelse i Lovgivningsmagten og Regeringen er sket Fyldest i rigeste Maal uden at man, efter min Mening, har ydet den Mand, som saa beredvilligt stillede sig paa Erhvervslivets Side, tilstrækkelig Anerkendelse; jeg sigter til den daværende Konsejlspræsident Neergaard.

Det næste Skridt maa nu være, at Handel og Skibsfart sørger for at faa saa dygtige Repræsentanter i Rigsdagen som mulig; Mænd, som kan støtte Handelsministerens Gerning, og bringe begge Rigsdagens Afdelinger den fornødne Sagskundskab, som den i høj Grad trænger til.

Og saa „last, but not least“, at saavel Handel som Skibsfart sørger for, at de respektive Organisationer bliver hvad de skal være, den upolitiske, sagkyndige Baggrund, som de Mænd, der udfører Pionerarbejdet, ofte under vanskelige og ubehagelige Forhold, kan støtte sig til.

Man behøver blot at kaste Blikket udenfor vore egne Grænser, for at se hvor vanskelig en Tid vi gaar imøde for vort Erhvervsliv.

Konkurrencen, saavel til Søs som til Lands, bliver for hver Dag, der gaar, haardere og haardere. Ved det dygtige Arbejde, som i en Aarrække er udført af vort Landbrug, og ikke mindst ved, at man ubrødelig har staaet Skulder ved Skulder, har dette Erhverv tilkæmpet sig en Stilling i det offentlige Liv, og opnaaet en saadan Indflydelse, at det selvfølgelig ofte er sket paa Bekostning af de øvrige Erhverv. Men det nytter virkelig ikke at skrige op af den Grund, ikke heller at Handelstandens Organer ikke lader nogen Lejlighed ubenyttet til at haane Landbruget og dets Mænd. Det skaber kun Had og Bitterhed imellem Erhvervene, istedetfor at vi burde tage den Lære af Landbruget, at kun gennem Enighed og Til-

lid gaar Vejen fremad. At Tilliden til dets egne Mænd til Tider er bleven skammeligt misbrugt, er aldeles ikke noget Bevis for, at den ikke er en vigtig Faktor; ikke heller mener jeg, at der ikke skulde være nogen Grændse for denne Tillid og at man ikke ofte er gaaet paa den gale Side, men den Kendsgerning, at man holder paa sine egne udvalgte Tillidsmænd, selv om man undertiden gaar for vidt, synes mig langt mere tiltalende end den evige Kritik og Sparken til de Mænd, som man selv har udpeget til at staa paa de fremskudte Pladser.

Overalt hvor vi ser hen til Udlandet, bliver det vanskeligere og vanskeligere for de smaa Nationer at hævde deres Stilling; de forskellige Regeringer og Rigsdage subventionerer deres Handel, Industri og Skibsfart paa en saadan Maade, at det i Længden vil være umuligt for os at følge med, og til Tider fristes man til selvop-

givende at lægge Hænderne i Skødet og spørge: „Hvad kan det nytte —,“ dette ulyksalige Spørgsmaal, som snart præger enhver Sag, der kommer frem, den være sig stor eller lille.

Det gælder nu imidlertid om at holde fast paa, at det kan nytte, men ogsaa kun, naar vi alle vil være med til et *fælles* Arbejde, thi det er i Virkeligheden ikke den personlige Dygtighed, som det skorter paa. Der findes indenfor alle Grene af vort Erhvervsliv en Mængde dygtige og klartseende Mænd, som saalænge de passer deres Forretning og Virksomhed ydes fuld Anerkendelse som dygtige Borgere og Mænd, der burde egne sig til at gøre et Arbejde i det *Fælles* Interesse.

At mange saadanne Mænd holder sig tilbage, er ikke til at undres over, thi Erfaringen har lært dem, at der ikke gaar ret lang Tid inden den tidligere Anerkendelse forvandles til noget ganske andet,

og dette maa i det lange Løb føre til, at Niveauet for Deltagelse i det offentlige Liv sænkes i en betydelig Grad, og Valpladsen overlades til Ærgerrigheder og Undermaalere, som savne enhver Betingelse for at udfylde de Pladser, som Tidernes Gunst — eller Ugunst har ført dem hen paa.

At det selvfølgelig er den *personlige* Dygtighed og Energi, som kommer i første Række, er sikkert, men lige saa sikkert er det, at saaledes som Samfundsforholdene har udviklet sig, er det Arbejde, som skal gøres i *Fællesskab* af fuldt saa stor *Betydning*, hvis der skal komme noget mere ud af den Enkeltes Arbejde end en personlig Tilfredsstillelse og Fortjeneste for ham.

Enhver, som har staaet i Spidsen for en større Virksomhed eller har deltaget i det offentlige Liv — ikke mindst den, som har haft Lejlighed til at følge For-

holdene i Udlandet — maa have set hvilken Betydning Sammenslutningerne og det fælles Arbejde har for hele Samfundslivet. Der findes snart ikke det Omraade, hvor Samarbejdet paa større eller mindre Felter ikke har sin Betydning og Berettigelse, og skal jeg i faa Ord udtale, hvad Hensigten har været med mit lille Indlæg, saa er det følgende :

1. at rette en kort Kritik over de Forhold, som forekommer mig at vanskeliggøre eller ligefrem være en Hindring for et Samarbejde indenfor de forskellige Organisationer for Handel og Skibsfart, og mellem disse og Handelsministeriet,
 2. i korte Træk at vise Vej til, hvorledes dette indbyrdes Samarbejde kan yderligere udvikles til fælles Bedste.
-

